

Keskeiset tulokset

Vuonna 1998 eläkkeelle siirtyneiden henkilöiden työhistoriaan vuosilta 1971–98 perustuvan laskelman mukaan työmarkkinajärjestöjen sopimuksen mukainen työeläkejärjestelmä tuottaisi keskimäärin noin 10,7% suuremman kokonaiseläkkeen kuin nykyjärjestelmä. Tällöin on oletettu, että eläkepalkkaa laskettaessa käytettävässä palkkakertoimessa ansiotasaindeksin muutoksen paino on 80% ja hintojen muutoksen paino on 20% ja eläke määräytyy koko työuran ansioiden perusteella keskipalkkaperiaatteen mukaan nykyisen kunkin työsuhteen 10 viimeisen vuoden sijasta.

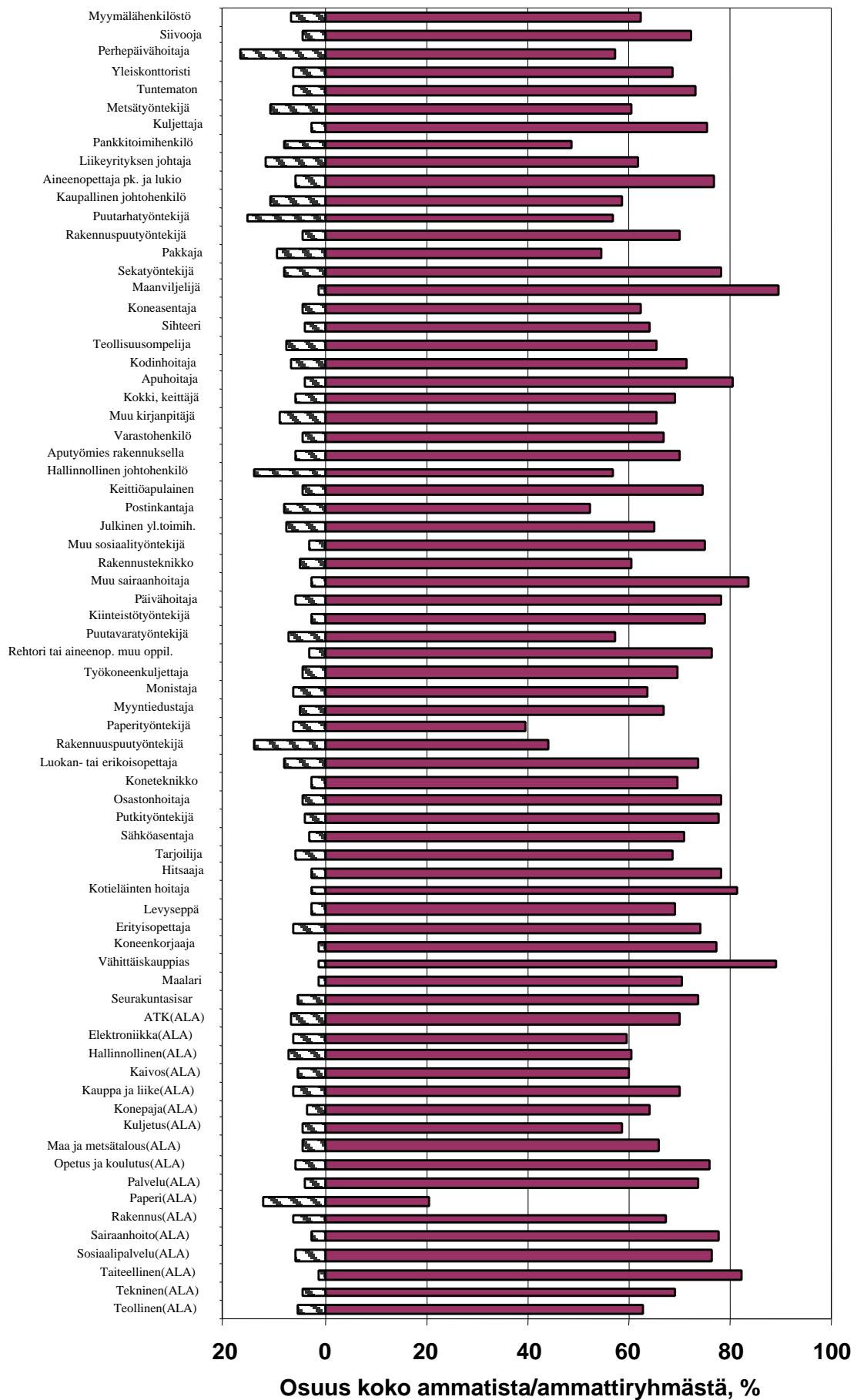
Keskimääräisen eläkkeen nousu selittyy itse sopimuksesta aiheutuvilla muutoksilla ja sopimuksen mukanaan tuomista käyttäytymismuutoksista. Erityisesti kolme tekijää kasvattavat eläkettä. Työuran pidentymisen nettovaikutus on noin 3 prosenttiyksikköä (työuran pidentymisen ja erityisesti kannustinkarttuman vaikutus +6,5%-yksikköä ja tulevan ajan vaikutus -3,5%-yksikköä). Eläkepalkan laskutavan muutoksen nettovaikutus on noin 3,2%-yksikköä (palkkakertoimen vaikutus +6,1%-yksikköä ja eläkepalkan laskentasäännön vaikutus -2,9%-yksikköä). Palkattomien jaksojen (mukaan lukien opiskelu-aika) karttuman vaikutus olisi noin 3,6%-yksikköä, mutta tähän vaikuttaa se, mitä palkattomista jaksoista jatkossa täsmälleen sovitaan.

Tulosten mukaan eläke alenisi yli 5%:lla hyvin harvoin. Kaikissa selvityksen ammattiryhmissä parannusta eläkkeeseen saavien osuus on moninkertainen heikennyksiä saavien osuuteen verrattuna. Yksittäisiä eläkkeen heikennyksiä nykylakiin verrattuna tietysti syntyy. Ne toteutuvat pitkän aikavälin kuluessa ja ovat usein sidoksissa yksilökohtaisiin työuriin. Eläkepalkan uusi laskentasääntö ei juuri vaikuta miesten ja naisten eläkkeiden eroihin.

Uudistus tulee voimaan vähitellen, ja edellä mainitut eläkkeeseen vaikuttavat tekijät vaikuttavat eri tavoin ja eri vaiheessa, joten menettäjien ja hyötyjien profiili saattaa voimaantulon alkuvaiheessa olla erilainen kuin myöhemmin. Vaikutukset vakiintuvat 30–40 vuoden kuluessa.

Arvioitaessa uudistuksen vaikutuksia tuleviin eläkkeisiin on otettava huomioon seuraavia seikkoja. Palkansaajan työeläkemaksu vähentää eläkepalkkaa, ja se vaikuttaa vertailukuun (sopimuksen mukainen eläke/nykylain mukainen eläke) alentavasti noin 1%-yksikön verran. Tämän PTEL-vähennyksen mahdollinen poistaminen aiheuttaisi siten vertailuluvun vastaavan nousun. Tehdyn arvion mukaan 1960-luvun puuttuvat ansiot puolestaan alentavat vertailulukua noin 1%-yksiköllä. Puuttuvista ansioista johtuen 18–22 ikävuosien karttuman vaikutusta ei ole voitu arvioida täysimääräisesti. Opiskelun vaikutus on niin ikään hieman alhainen. On arvioitu, että nuoren iän karttuman ja opiskelun vaikutus eläkkeessä olisi tulevaisuudessa runsaat 3%. Toisaalta makroennustemallien tulokset viittaisivat parisentoa alempiin tuloksiin kuin yksilötason aineisto. Tulevaisuuteen suuntautuvassa laskelmassa olisi myös kiinnitettävä enemmän huomiota työurissa mahdollisesti tapahtuviin muutoksiin.

Uudistuksen kustannusvaikutuksia on aiheellista arvioida makromallilla. Eläketurvakeskuksen pitkän aikavälin ennustemallin mukaan vuoteen 2050 mennessä yksityisen sektorin eläkemenon osuus palkoista nousee reiluun 33 %:iin palkkasummasta, mikä on 2,1 %-yksikköä vähemmän kuin aikaisemmin on arvioitu. Jos palkattomien jaksojen eläkekertymää laajennetaan tässä selvityksessä oletetulla tavalla, eläkemeno nousee vajaan 35 %:iin palkkasummasta eli 0,6 %-yksikköä vähemmän kuin aiemmin on arvioitu.

alle 0.95 ryhmä

yli 1.05 ryhmä